

Jaap van der Veen voor een van de 'windstille' molens in Noord-Holland: De Zandhaas in Santpoort. „Die bomen hier houden alle wind tegen.”

FOTO UNITED PHOTO'S

Windmolens in ademnood

DOOR GERBEN VAN 'T HEK

WORMER - De 'voor en na' foto's zijn treffend. Molens die een krappe eeuw nog lekker met de kop in de wind stonden, verkeren nu in hevige 'ademsnoed'. „Ingebouwd, opgeslokt door de infrastructuur van de moderne tijd”, zegt onderzoeksleider Jaap van der Veen van de provinciale Molencommissie.

De molens met een *astmaprobleem* zijn letterlijk vanuit de lucht in kaart gebracht. Het resultaat de *molenbiotoop-inventarisatie* Noord-Holland zal Jaap van der Veen vanmorgen in de grote kerk in Schermerhorn overhandigen aan gedeputeerde Rinske Krusinga.

De powerpoint-presentatie die hij dan ter inleiding zal laten zien, 'zoekt' tijdens de generale repetitie soepel voorbij op de laptop. De ideale molenbiotoop? „Die bestaat niet”, zegt Jaap van der Veen, secretaris van de Molencommissie, lachend. „Dan

zou je in een cirkel van vierhonderd meter niet één windbrekend obstakel moeten hebben.”

Van de 153 molens die op het Noord-Hollands grondgebied staan, benadert de Philisteinse Molen de ideale situatie nog het meest. Slechts drie rode puntjes verschijnen er op beeld in het leefgebied van de molen in Bergen. „Dat is heel uniek hoor”, zegt Van der Veen. Tot 75 windvangers verdient een molen immers het predikaat goed.

Vijftig van de 153 Noord-Hollandse molens hebben zo'n keurmerk. De rest heeft in meer of mindere mate last van een tekort aan wind. „Een aantal molens, vooral in de steden kan zelfs helemaal niet meer draaien. Maar ook De Zandhaas in een kleine plaats als Santpoort heeft dat probleem. Staat echt in een windstille. Vaak zijn bomen het probleem. Is er gewoon te veel hoog groen in de omgeving. De molen met de meeste hinder, De

Groenendaalse Molen in Heemstede staat in een bos.”

Verkeerd ging het met de molens tijdens de industriële revolutie, in de tweede helft van de negentiende eeuw. „Als werktuig werd de molen verdrongen door techniek. De noodzaak om de ruimte rond die molens vrij te houden, viel weg. Dat was voor die periode absoluut ondenkbaar. Waren er heel strenge keuren, die de boel in de gaten hielden. En wat denk je van de molenaar zelf? Als je in zijn wind iets wilde bouwen, had je oorlog.”

De biotoopinventarisatie is een moderne keur. Tot stand gekomen met de modernste techniek. Er is gebruik gemaakt van de gegevens van het Actueel Hoogtebestand Nederland. „Met een vliegtuig wordt daarvoor de bodem gescand, accuraat tot op 5 centimeter nauwkeurig. Hiervoor maakten wij zo'n inventarisatie met het blote oog. Ging je bij zo'n molen kijken en

werd de situatie ingeschat. Deze methode is een serieus meetinstrument waarmee we wetenschappelijk de ontwikkelingen kunnen volgen.”

Met het onderzoek in de hand, gaat de Molencommissie eveneens proberen de 'leefsituatie' van een flink aantal molens te verbeteren. „Huizen kun je nu uiteraard niet afbreken, maar bij veel andere molens kun je best de biotoop flink verbeteren. Door actief een ander groenbeheer te voeren bijvoorbeeld. Want voor molens is het cruciaal dat ze draaien.”

„Niet alleen uit cultuurhistorisch oogpunt, maar ook omdat ze anders stuk gaan. Je kunt de wieden niet altijd aan een kant laten hangen, dan wordt de molen scheefgetrokken. En watermolens worden bij ernstige wateroverlast weer steeds vaker ingezet. Het heeft wel degelijk zin, molens alle ruimte te geven.”

Zie ook www.molenbiotoop.nl